

ALMUNTAMENT TORRE DE CABDELLA

La vall Fosca s'enquista

Ni l'administració ni l'empresa impulsora no gosen assegurar que el macroprojecte d'una estació d'esquí a Filià i d'un complex annex a Espui (Pallars Sobirà), valorat en 400 milions d'euros, es pugui acabar. L'aturada a la construcció, des de fa més tres anys, amenaça d'enquistar-se i de convertir-se en el malson sens fi dels pallaresos.

Vista del poble d'Espui, on s'havia de construir un macroprojecte que incloïa diversos hotels, un camp de golf, restaurants, botigues, un centre de convencions i un complex residencial de més de 1.000 pisos.

A bans que les valls dels prodigis del Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça i la Vall d'Aran, la vall Fosca —o la vall del Flamisell, com en diuen els padrins—, enclavada al nord del Pallars Jussà, va ser la primera de decantar-se amb fermesa i visió de futur per la indústria, però no pas la del turisme, sinó la hidroelèctrica. La gran reserva d'aigua va permetre que a principi del segle XX Emili Riu, un polític de Sort, projectés la utilització d'aquest recurs i construís la central hidroelèctrica de Cabdella, encara en

funcionament. És una vall idíl·lica i, paradoxalment, poc desenvolupada pel que fa al turisme. En aquest indret del país, l'alçada de les muntanyes fa que, al mig de l'estiu, el sol es pongui a les sis de la tarda, singularitat que n'explica el nom. El riu Flamisell hi fa d'eix, que recorre la carretera L503, i tota la vall constitueix un sol municipi, amb seu a la Torre de Cabdella. Fa una dècada, aquest indret tan especial va ser escollit per a instal·lar-hi un macroprojecte pressupostat en 400 milions d'euros que finalment va assumir l'empresa Martinsa Fadesa, i que havia d'incloure la construcció d'una estació d'esquí a la muntanya de Filià i d'un complex annex al poble d'Espui, amb diversos hotels, un camp de golf, una zona de restaurants i botigues, un centre de convencions i un complex residencial de 1.085 pisos i dúplexs.

El 15 de juliol del 2008 la immobiliària presentava una sol·licitud de concurs voluntari de creditors (abans, suspensió de pagaments) arran dels greus problemes de liquiditat financera de l'empresa, i va expressar dubtes sobre la data d'acabament de les obres, que ja havien començat, i de les quals s'havia completat una cinquena part, aproximadament. El mes de juliol d'aquell any s'informava que s'havien acabat els primers 99 habitatges, l'estació d'esquí era en construcció i el camp de golf, parcialment en servei.

Els veïns de la vall i molts amants dels Pirineus es demanen quina és la situació a hores d'ara. Més de tres anys després de la suspensió de pagaments, els punts de la vall on havien arribat els tentacles del projecte s'han convertit en una mena d'abocador. A Espui, moltes cases a mig fer, tanques per terra i la gespa que creix pertot arreu donen una imatge que és lluny de poder considerar idíl·lica. Aquesta obra faraònica, que es va esbombar en el seu moment com el manà per al Pallars Jussà, presenta un estat d'abandonament absolut. Assumpta Codinachs, portaveu de l'associació Vall Fosca Activa, molt crítica amb el projecte, assegura que “ni per part de l'ajuntament ni per part de Martinsa Fadesa no donen prou informació sobre l'estat de la qüestió”, i afegeix que “desconeixem a hores d'ara si a la immobiliària li ha caducat la llicència d'obres”. Declara que “han passat més de tres

anys des que es van aturar els treballs, i tot es manté igual. Hi ha una torre de formigó al costat de la carretera i una altra dalt de la muntanya, vora els pilons que havien de servir per a subjectar els cables del telefèric. A la muntanya de Filià, on s'havia projectat de construir-hi les pistes d'esquí, hi ha moviments de terra pertot arreu i s'hi va arrencar la gespa, de manera que actualment quan plou amb força s'erosiona el terreny”.

L'Assumpta afegeix que cada vegada que hi ha un temporal la terra es torna fang i la força de l'aigua l'arrossega fins l'estany de Filià, com va passar a principi d'aquest mes d'agost. En aquest cas, el mal no és únicament estètic, sinó que, a més, les conseqüències són greus per a la fauna i la vegetació. També hi ha ferralla. A més, “la urbanització que es va començar fa tres anys a Espui és completament abandonada: tot està desfet i hi creixen herbes pertot arreu”, es lamenta. Creu que aquest projecte, “completament caducat”, fa de tap i impedeix que en prosperin uns altres de més adients, al seu parer, per a la vall, com ara “fer una altra entrada al parc nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici, i potenciar la riquesa paisatgística, lacustre i les hidroelèctriques”. La portaveu de l'associació Vall Fosca Activa denuncia que l'ajuntament “continua defensant un projecte ja caducat” i critica que el consistori hagi mostrat interès a fer-se càrrec del camp de golf, l'obra més avançada de totes. “Que dediquin els diners públics a promocionar coses típiques de la vall!”, conclou.

A l'extrem septentrional de la vall hi ha els principals atractius turístics: la central hidroelèctrica de Cabdella, amb un museu, el telefèric de Sallente i un dels espais lacustres d'origen glacial més remarcables d'Europa, amb més de vint estanys. Molts formen part del sistema d'alimentació de la primera gran central hidroelèctrica de Catalunya, la de Cabdella, del 1914, i de la moderna central reversible de Sallente, dotada de la tecnologia més avançada. Al capdamunt de la vall hi ha un telefèric que durant els mesos d'estiu et porta còmodament a més de 2.100 metres, des d'on pots començar rutes d'alta muntanya. En aquesta cota hi ha un edifici de proporcions considerables que havia de ser un hotel, però s'ha quedat en bar; això

AJUNTAMENT DE CABDELLA

A hores d'ara, l'Ajuntament de la Torre de Cabdella vol reprendre el projecte, i té el suport de la Generalitat. L'associació Vall Fosca Activa s'hi oposa.

sí, amb una terrassa impressionant, com una premonició d'allò que després ha passat a Espui.

El paper de l'administració local.

El batlle de la Torre de Cabdella, Josep Maria Dalmau i Gil, va ser reelegit a les darreres eleccions. Dalmau té el càrrec des del 2003 i fa una clara defensa del projecte inicial de construcció de l'estació, els habitatges i els apartaments, a més del camp de golf. "Sens dubte, nosaltres sempre hem defensat el projecte", i afegeix que, "si demà es repengués, n'estaríem molt satisfets". Dalmau declara que "m'agradaria que la Generalitat tingués ara una reunió amb Martinsa Fadesa per a abordar el tema i prendre una decisió". Sembla força clar que el govern té molta més força per a pressionar un empresa potent que no pas un ajuntament petit dels Pirineus com el de la Torre de Cabdella. L'alcalde creu que el Pallars Jussà, on és enclavada la vall Fosca, "històricament ha estat a la cua de les comarques del país", i considera que no s'ha de deixar perdre aquesta oportunitat. Assegura que Martinsa Fadesa no té la llicència caducada i que si aquesta firma no vol continuar les obres, fóra bo que les acabés una altra, "sempre que respecti el projecte".

Dalmau nega categòricament que aquest projecte faci de tap a iniciati-

ves que la vall ha de menester per a desenvolupar el seu potencial turístic. Encara més, recorda que a la darrera sessió plenària, el mes de setembre, l'ajuntament va acordar per unanimitat de sol·licitar a la Generalitat que repengués la tramitació de la proposta d'ampliació del parc nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici i que reactivés les converses amb el territori "per tal de definir els límits de l'ampliació". També va acordar de sol·licitar al Consell Comarcal del Pallars Jussà i als ajuntaments de la comarca que donessin suport al consistori "per tal de poder obrir la tercera porta del parc nacional a la vall Fosca, atès que per aquesta vall hi entra un volum molt elevat de visitants; aspecte molt important per al desenvolupament econòmic de la comarca del Pallars Jussà". Pel que fa al futur del camp de golf, l'única obra del macroprojecte gairebé acabada, el batlle reconeix que hi ha interès a impulsar-lo i assegura que actualment té negociacions obertes "encaminades a la gestió i a l'arranjament de la instal·lació esportiva", però no concreta més.

Martinsa Fadesa fa la viu-viu. I

què hi té a dir l'empresa constructora? Fonts de Martinsa Fadesa asseguren ara que l'any 2010 la Generalitat els va demanar que actuessin en aquella

zona per a reduir l'impacte ambiental, i des d'aleshores "s'hi han fet treballs de manteniment i condicionament, com ara en camins de muntanya". Afirmen, a més, que aquests setmanes vinents s'hi faran més tasques d'aquesta mena. Pel que fa al conjunt del projecte, la intenció de la companyia és "acabar-lo o que hi entri una altra empresa", i no descarta de vendre'l si troba un bon comprador. Reconeixen que avui el projecte està interromput i que no és prioritari, "però es confia a poder recuperar-lo". De fet, "hi ha hagut diverses empreses que s'hi han interessat, però no s'hi ha arribat a cap acord". Finalment, insisteixen a dir que actuen segons les directrius que els marca la Generalitat, que tenen com a administració interlocutora, deixant de banda l'ajuntament de la Torre de Cabdella.

Prioritats en temps de crisi.

El govern té molt d'interès que el projecte es dugui a terme i defensa la idoneïtat de l'estació d'esquí. Fonts de la delegació de la Generalitat a l'Alt Pirineu i Aran asseguren que, tot i que darrerament no hi ha hagut avenços importants, "se segueix amb molt d'interès aquest tema". Afegeixen que si Martinsa Fadesa no pot o no vol acabar el macroprojecte, faran tant com puguin perquè una altra firma se'n faci càrrec. És la mateixa postura que l'anterior govern tripartit. L'empresa assegurava aleshores que la intenció era reprendre els treballs quan la situació econòmica millorés, però que es mantenia oberta la possibilitat de vendre el projecte si sortia un bon comprador. Això mateix declara ara, amb el fet agreujant que la situació econòmica no únicament no ha millorat, sinó que ha empitjorat, i molt. Un portaveu de l'empresa remarcava també aleshores que la immobiliària no tenia com a prioritat el macroprojecte a la vall Fosca. Dos anys després, continua sense ser prioritari. O es continua l'obra o es desfa tot allò que s'ha aixecat per a deixar les coses tal com estan i recuperar, així, el paisatge. No hi ha més camins factibles. Però mentre els uns i els altres no es decideixen, una de les valls més ben conservades del Pirineu català continua tenint un futur ben fosc. Qui l'il·luminarà?

Oriol Ballester